

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบประกันสังคมของเกษตรกร ตามกฎหมายของประเทศไทย ต่างประเทศ และอนุสัญญาระหว่างประเทศ

เกษตรกร คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพเพาะปลูก เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน และ เลี้ยงสัตว์ การประมงน้ำจืด เป็นต้น โดยกฎหมายประกันสังคมถือว่าเป็นผู้ประกอบ อาชีพอิสระ ปัจจุบันกฎหมายประกันสังคมได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบ ประกันสังคม โดยสมัครเป็นผู้ประกันตนแบบสมัครใจได้ตามมาตรา 40¹ แต่กฎหมาย ประกันสังคม ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทประโยชน์ ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของ ผู้ประกันตนซึ่งมิใช่ลูกจ้าง มีความแตกต่างกับผู้ประกันตนแบบบังคับตามมาตรา 33 และ ประโยชน์ทดแทนที่กำหนดให้เกษตรกรนั้น ยังไม่เหมาะสม และเป็นที่ต้องการของ เกษตรกร รวมถึงผู้ประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่ ระบบประกันสังคมของเกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรขาดหลักประกันความมั่นคงใน การดำรงชีวิตในวัยชราภาพ จึงจำเป็นต้องศึกษามาตรการทางกฎหมายประกันสังคมที่ใช้อยู่ ปัจจุบันของประเทศไทย และของต่างประเทศ ดังนี้

---

¹พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533.

1. กฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบประกันสังคม ของเกษตรกรตามกฎหมายของประเทศไทย

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” และมาตรา 51 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสมได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย”

จากบทบัญญัติดังกล่าว มีหลักการ คือ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล คือ ให้ปวงชนชาวไทยมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุข ที่ได้มาตรฐานของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตามที่กฎหมายบัญญัติ และการให้บริการสาธารณสุขของรัฐเป็นไปอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

มาตรา 53 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ”¹

จากบทบัญญัติดังกล่าว ของกฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดหน้าที่ของรัฐ ในการดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยรัฐจะต้องจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ภายใต้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ มาตรา 9 (8) ได้ให้อำนาจคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นผู้ออกระเบียบการกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจุบันการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จ่ายเงินเป็นรายเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง ในอัตราเดือนละ 500 บาท²

¹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.

²ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ, ข้อ 8.

1.2 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

พระราชบัญญัติประกันสังคม เริ่มมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533 ซึ่งให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 1 คนขึ้นไป และได้เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระรวมถึงเกษตรกรที่ประสงค์จะสมัครเป็นผู้ประกันตนด้วยความสมัครใจตามมาตรา 40 เจตนารมณ์กฏหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้น เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่ลูกจ้างในสถานประกอบการ และบุคคลอื่นที่มีใช้ลูกจ้าง โดยได้จัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประกันตนซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตาย อันมิใช่ เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน ซึ่งจะกล่าวต่อไป ดังนี้

1.2.1 ประเภทของผู้ประกันตน

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 5 ซึ่งให้คำจำกัดความหมายของผู้ประกันตนไว้ว่า “ผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้” นั้นหมายถึง ลูกจ้าง และผู้ประกอบอาชีพอิสระทั่วไปที่ได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามอัตราที่กำหนด เมื่อลูกจ้างได้จ่ายเงินสมทบ หรือถูกหักเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมไปแล้ว จะทำให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนด และถือว่าเป็นผู้ประกันตนตามกฏหมายฉบับนี้แล้ว¹ โดยพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งผู้ประกันตนเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.2.1.1 ผู้ประกันตนแบบบังคับ

บุคคลที่ทำงานเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ ซึ่งมีนายจ้าง กฏหมายบังคับให้เข้าสู่ระบบประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งมีบทบัญญัติดังนี้

มาตรา 33 บัญญัติว่า “ให้ลูกจ้างซึ่งมีอายุไม่ต่ำสิบห้าปีบริบูรณ์และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์เป็นผู้ประกันตน”

---

¹ธีระ ศรีธรรมรักษ์, กฏหมายแรงงาน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547), หน้า 244.

“ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนอยู่แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และยังเป็นลูกจ้างของนายจ้างอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่า ลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตนต่อไป”

การเข้าเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคมนั้นจะต้องเป็นลูกจ้างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หมายความว่า ลูกจ้างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยอัตโนมัติ คือ นายจ้างจะต้องหักเงินค่าจ้างของลูกจ้าง เพื่อส่งเข้าสมทบกองทุนประกันสังคม ซึ่งถือว่า เป็นผู้ประกันตนแบบบังคับ และนายจ้างจะต้องหักค่าจ้างลูกจ้างเข้ากองทุนประกันสังคมไปตลอดระยะเวลาที่เป็นลูกจ้างจนถึงอายุ 60 ปีบริบูรณ์ หากลูกจ้างออกจากงานเพราะเกษียณอายุ (อายุครบ 60 ปี) ความเป็นผู้ประกันตนของลูกจ้างสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ลูกจ้างทำงานมาจนถึงอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ และนายจ้างยังคงให้ทำงานต่อไปเรื่อย ๆ เช่นนี้ ให้ถือว่าลูกจ้างยังคงเป็นผู้ประกันตนต่อไป (ตามวรรคสอง) จนกว่าพ้นจากการเป็นลูกจ้างของนายจ้างรายนั้น

ในทางกลับกัน หากลูกจ้างออกจากงานเมื่อมีอายุครบ 60 ปีแล้ว และต่อมาเข้าทำงานกับนายจ้างรายใหม่เช่นนี้ ลูกจ้างผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนได้อีก เพราะกฎหมายกำหนดอายุสูงสุดของลูกจ้างในการเป็นผู้ประกันตนไว้เพียง 60 ปีบริบูรณ์เท่านั้น¹

1.2.1.2 ผู้ประกันตนแบบสมัครใจ

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้แบ่งผู้ประกันตนโดยสมัครใจออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1) ผู้ประกันตนที่สมัครต่อหลังจากสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างตามมาตรา 33 ซึ่งมีบทบัญญัติ ดังนี้

มาตรา 39 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 โดยจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบสองเดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลง ตามมาตรา 38 (2) ถ้าผู้นั้นประสงค์จะเป็นผู้ประกันตนต่อไป ให้แสดงความ

¹ธีระ ศรีธรรมรักษ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 244.

จ้างต่อสำนักงานตามระเบียบระเบียบที่เลขาธิการกำหนดภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน”

ผู้ใดเคยเป็นผู้ประกันตนมาแล้วตามมาตรา 33 และจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบสองเดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงเนื่องจากสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างตามมาตรา 38 (2) ถ้าหากบุคคลผู้นั้น ประสงค์จะเข้าเป็นผู้ประกันตนต่อไป ก็สามารถยื่นความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดได้ภายในหกเดือน นับตั้งแต่วันที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนนั้น สำหรับจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐาน ในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตามมาตรา 39 วรรคหนึ่ง ต้องส่งเงินเข้ากองทุน โดยให้รัฐบาลและผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุน โดยรัฐออกหนึ่งเท่า และผู้ประกันตนออกสองเท่าของอัตราเงินสมทบที่แต่ละฝ่ายต้องออกตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) ผู้ประกันตนซึ่งมิใช่ลูกจ้าง

คือ ผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้งหลายอาทิเช่น เกษตรกร พ่อค้า คนขับรถแท็กซี่ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นต้นสามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งมีบทบัญญัติ ดังนี้

มาตรา 40 บัญญัติว่า “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 จะสมัครเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ โดยให้แสดงความจำนงต่อสำนักงาน”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 ซึ่งมีอายุระหว่าง 15 ถึง 60 ปีบริบูรณ์ ประสงค์จะสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ย่อมทำได้ โดยให้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

1.2.2 การจ่ายเงินสมทบ

กฎหมายประกันสังคมได้กำหนดการส่งเงินสมทบสำหรับผู้ประกันตนแบบบังคับตามมาตรา 33 และผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างตามมาตรา 39 ไว้ดังนี้

1.2.2.1 อัตราการจ่ายเงินสมทบ

1) ผู้ประกันตนแบบบังคับ

มาตรา 46 บัญญัติว่า “ให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตน ตามมาตรา 33 ออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีคลอดบุตร ฝ่ายละเท่ากันตาม อัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้”

(1) อัตราเงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป รัฐบาล นายจ้าง ผู้ประกันตน ออกเงินสมทบฝ่ายละเท่ากันในอัตราฝ่ายละ ร้อยละ 1.5 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน

(2) อัตราเงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพให้รัฐบาลออกเงินสมทบร้อยละ 1 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน นายจ้างและผู้ประกันตนออกเงินสมทบในอัตราฝ่ายละร้อยละ 3 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน

(3) อัตราเงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ให้รัฐบาลออกเงินสมทบในอัตราร้อยละ .25 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน นายจ้าง และผู้ประกันตนออกเงินสมทบในอัตราฝ่ายละ ร้อยละ .50 ของค่าจ้างของผู้ประกันตน

สำหรับค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนแต่ละคนนั้น รายได้ขั้นต่ำเดือนละไม่น้อยกว่า 1,650 บาท แต่ไม่เกินกว่า 15,000 บาท คือ ผู้ใดมีรายได้ไม่น้อยกว่า 1,650 บาท ก็ไม่ต้องส่งเงินสมทบ หากลูกจ้างรายใดมีรายได้เกิน 15,000 บาท ลูกจ้างผู้นั้น ก็ถูกหักเงินสมทบโดยคิดจากฐานคำนวณ 15,000 บาทเท่านั้น

2) ผู้ประกันตนที่สมัครต่อหลังจากสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

มาตรา 46 วรรคสาม บัญญัติว่า “สำหรับการประกันตนตาม มาตรา 39 ให้รัฐบาลและผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุน โดยรัฐบาลออกหนึ่งเท่า และผู้ประกันตนออกสองเท่าของอัตราเงินสมทบที่แต่ละฝ่ายต้องออกตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง”

จากบทบัญญัติดังกล่าว การประกันตนของบุคคลที่เคยเป็นลูกจ้าง และประสงค์จะประกันตนต่อไปตามมาตรา 39 จะต้องจ่ายเงินสมทบ โดยให้รัฐบาลและผู้ประกันตนร่วมกันออกเงินสมทบเข้ากองทุน โดยไม่เกี่ยวกับนายจ้างเพราะบุคคลเหล่านั้น ไม่มีนายจ้างอีกแล้ว โดยรัฐบาลออก 1 เท่า ส่วนผู้ประกันตนออก 2 เท่าของร้อยละ 2 ของอัตราค่าจ้างสุดท้ายที่ลูกจ้างได้รับก่อนออกจากงาน

1.2.2.2 จำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบ

1) ผู้ประกันตนแบบบังคับ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2538) ลงวันที่ 30 มีนาคม 2538 กำหนดค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบกองทุนประกันสังคมของผู้ประกันตนแบบบังคับ แต่ละคนเดือนละไม่ต่ำกว่า 1,650 บาท และไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท ถ้าลูกจ้างผู้ใดมีรายได้ต่ำกว่า 1,650 บาทก็ไม่ต้องส่งเงินสมทบ ถ้าหากลูกจ้างรายใดมีค่าจ้างหรือรายได้เกินกว่า 15,000 บาท ลูกจ้างผู้นั้นก็จะถูกหักเงินสมทบตามฐานรายได้แก่ 15,000 บาทเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันผู้ประกันตนแบบบังคับจะถูกหักร้อยละ 5 ของค่าจ้างเท่ากับ 750 บาทต่อเดือน

2) ผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 39 วรรคสอง บัญญัติว่า “จำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งต้องส่งเข้ากองทุนตามมาตรา 46 วรรคสอง ให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง” ปัจจุบันได้ประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2538) ลงวันที่ 30 มีนาคม 2538 กำหนดจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบกองทุนประกันสังคมของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เป็นจำนวนเงินเดือนละ 4,800 บาทเท่ากันทุกคน โดยคิดจากอัตราเงินสมทบ 9% ของจำนวน 4,800 บาท คิดเป็นเงินสมทบเดือนละ 432 บาทต่อเดือน ซึ่งผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครอง 6 กรณี เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตรและชราภาพ ต่อเนื่องจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 หน้าที่ของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต้องนำส่งเงินสมทบภายในวันที่ 15 ของทุกเดือน หากเกินกำหนดต้องเสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือน

1.2.3 ประเภทประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตน

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 54 บัญญัติว่า ผู้ประกันตนหรือบุคคลตามมาตรา 33 มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุน 7 กรณี ดังนี้

1.2.3.1 ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยสำหรับผู้ประกันตนแบบบังคับ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีบทบัญญัติ ดังนี้

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 62 มีใจความสำคัญว่าผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนรับบริการทางแพทย์

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

(1) ค่ารักษาพยาบาล

กรณีที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 63 ดังนี้

- ก. ค่าตรวจและวินิจฉัยโรค
- ข. ค่าบำบัดทางการแพทย์
- ค. ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในโรงพยาบาล
- ง. ค่ายาและเวชภัณฑ์
- จ. ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย
- ฉ. ค่าบริการอื่นที่จำเป็น

ตามประกาศคณะกรรมการการแพทย์ ลงวันที่ 25

ธันวาคม 2546 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน สำหรับผู้ประกันตนมีสิทธิดังนี้

- ก. มีสิทธิเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิ

ข. มีสิทธิเบิกค่าทันตกรรม (ถอนฟัน อุดฟัน ขูดหินปูน) ครั้งละไม่เกิน 250 บาท ปีละไม่เกิน 500 บาท

ค. มีสิทธิเบิกค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อผู้ประกันตนไม่สามารถเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิฯ ในกรณีฉุกเฉิน สำนักงานประกันสังคมจ่ายค่ารักษาฯ ที่เกิดขึ้นภายใน 72 ชั่วโมง นับแต่วันเข้ารับการรักษาไม้นับรวมวันหยุดราชการ

ก. ผู้ป่วยนอก (ปีละไม่เกิน 2 ครั้ง)

ก) ค่ารักษาฯ ไม่เกินครั้งละ 300 บาท

ข) ค่าตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการครั้งละ

ไม่เกิน 200 บาท

ค) ค่าหัตถการไม่เกิน 200 บาทต่อครั้ง

ข. ผู้ป่วยใน (ปีละไม่เกิน 2 ครั้ง)

ก) ค่ารักษาฯ ไม่เกินวันละ 2,000 บาท

ข) ค่าห้อง ค่าอาหาร ไม่เกินวันละ 700 บาท

ค) ค่าผ่าตัดใหญ่ไม่เกิน 2 ชม. 8,000 บาท ถ้าเกิน

2 ชม. 14,000 บาทต่อครั้ง

ง) ค่ารักษาพยาบาล ICU ไม่เกิน 2,000 บาท ต่อวัน

จ) CT SCAN หรือ MRI ไม่เกิน 4,500 บาท ต่อครั้ง

(2) เงินทดแทนการขาดรายได้

กรณีผู้ประกันตนแบบบังคับ ประสบอันตรายหรือ

เจ็บป่วย ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้าง สำหรับการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงาน เพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งแพทย์ ครั้งหนึ่งไม่เกิน 90 วัน และในระยะเวลาหนึ่งปีปฏิทินต้องไม่เกิน 180 วัน เว้นแต่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เกิน 180 วัน แต่ไม่เกิน 365 วัน ตามมาตรา 64

สรุปว่า กฎหมายได้กำหนดประโยชน์ทดแทนในกรณี
ประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย ให้เฉพาะผู้ประกันตนแบบบังคับตามมาตรา 33 และ
ผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง ตามมาตรา 39 เท่านั้น

1.2.3.2 ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรสำหรับผู้ประกันตนแบบ
บังคับ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีบทบัญญัติดังนี้

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 65 มีใจความสำคัญว่า ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับ
ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเอง หรือภริยา หรือหญิงที่อยู่กินกับ
ผู้ประกันตน โดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการฯ กำหนดในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่มี
ภริยา ทั้งนี้ ผู้ประกันตนนั้น จะต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 7 เดือนภายใน
ระยะเวลา 15 เดือน ก่อนการรับบริการทางการแพทย์

ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนแต่ละคนมี
สิทธิได้รับสำหรับการคลอดบุตรไม่เกิน 2 ครั้ง ตามมาตรา 65 วรรคสอง

ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณี
คลอดบุตรสำหรับหญิงซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตน โดยเปิดเผยเป็นไป
ตามเงื่อนไขดังนี้

(1) ผู้ประกันตนจะต้องไม่มีภริยาซึ่งได้จดทะเบียนสมรส
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(2) ผู้ประกันตนต้องอยู่กินฉันสามีภริยากับหญิงนั้น โดย
เปิดเผย

(3) ปราบกฐีชื่อของผู้ประกันตนเป็นบิดาในสูติบัตร

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

(1) ค่ารักษาพยาบาล

ค่ารักษาพยาบาล เหมายจ่ายจำนวน 13,000 บาท/ต่อ
การคลอดหนึ่งครั้ง โดยมาตรา 66 บัญญัติว่า ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร ได้แก่

- ก. ค่าตรวจและรับฝากครรภ์
- ข. ค่าบำบัดทางการแพทย์
- ค. ค่ายาและค่าเวชภัณฑ์
- ง. ค่าทำคลอด
- จ. ค่ากินอยู่รักษาพยาบาลในสถานพยาบาล
- ฉ. ค่าบริหารและค่ารักษาพยาบาลทารกแรกเกิด
- ช. ค่ารถพยาบาลและค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย
- ซ. ค่าบริการอื่นที่จำเป็น

(2) เงินทดแทนการขาดรายได้

เงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตร สำหรับผู้ประกันตนหญิงไม่เกิน 2 ครั้ง โดยเหมาจ่ายเป็นเงินจำนวน 50% ของค่าจ้างเฉลี่ยเป็นระยะเวลา 90 วัน

1.2.3.3 ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ

ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ สำหรับผู้ประกันตนแบบ บังคับ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีบทบัญญัติดังนี้

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 69 บัญญัติว่า “ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนทุพพลภาพ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทน กรณีทุพพลภาพ จะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือน ภายใน 15 เดือน และเหตุเกิดทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ก่อนวันที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดให้เป็นทุพพลภาพ

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

(1) ค่ารักษาพยาบาล

กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานจนเป็นเหตุให้ทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ดังนี้

ก. การบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลไม่เกินเดือนละ 2,000 บาท ไม่ว่าจะเข้ารับบริการทางการแพทย์ ดังกล่าว จะเกี่ยวเนื่องกับการทุพพลภาพหรือไม่ก็ตาม

ข. ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ทุพพลภาพตามมาตรา 70 (6) เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และอัตราดังต่อไปนี้

ก) ค่าใช้จ่ายในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจและอาชีพเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นไม่เกินสี่หมื่นบาทต่อราย

ข) ค่าใช้จ่ายในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายตาม (1) ในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายทางกายภาพบำบัดหรืออาชีพบำบัดให้จ่ายตามหลักเกณฑ์และอัตราดังนี้

(ก) ค่าใช้จ่ายทางกายภาพบำบัดครั้งละไม่เกิน 100 บาท

(ข) ค่าใช้จ่ายทางอาชีพบำบัดครั้งละไม่เกิน 50 บาท

(ค) ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพตาม (1) ให้จ่ายเฉพาะที่เป็นการฝึกตามหลักสูตรที่หน่วยงานในสำนักงานเป็นผู้ดำเนินการตามอัตราที่กำหนดในประกาศสำนักงานประกันสังคมเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราค่าฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ทุพพลภาพ

(2) เงินทดแทนการขาดรายได้

มาตรา 71 ในกรณีที่ผู้ประกันตนทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา 57 ตลอดชีวิต

จากบทบัญญัติดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ประกันตนทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ร้อยละ 50 ของค่าจ้างสุดท้ายก่อนทุพพลภาพตลอดชีวิต ต่อมาถ้าผู้ทุพพลภาพถึงแก่ “ความตาย” จะได้รับประโยชน์ทดแทนดังนี้

(1) เงินค่าทำศพ 30,000 บาท

(2) เงินสงเคราะห์แก่ทายาท ตามหลักเกณฑ์คำนวณเงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีตายโดยนำเงินทดแทนการขาดรายได้ที่ผู้ประกันตนได้รับในเดือนสุดท้ายก่อนตายมาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ

1.2.3.4 ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย สำหรับผู้ประกันตนแบบบังคับพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีบทบัญญัติดังนี้

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 73 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายโดยมิใช่ประสงค้อันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ถ้าภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน”

จากบทบัญญัตินี้กล่าว ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายในกรณีที่มิใช่เนื่องจากการทำงาน ถ้าภายใน 6 เดือนก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 เดือนให้ได้รับประโยชน์ทดแทนตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

(1) ค่าทำศพ ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2540) ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2540 ออกตามความในมาตรา 73 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 กำหนดให้จ่ายเงินค่าทำศพเป็นจำนวน 30,000 บาท

(2) เงินสงเคราะห์ จ่ายให้แก่ทายาทของผู้ประกันตนที่ถึงแก่ความตาย ดังนี้

ก. ถ้าก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 36 เดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึง 10 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์เท่ากับ 50% ของค่าจ้างรายเดือน คูณ 3 เท่ากับค่าจ้าง 1 เดือนครึ่ง

ข. ถ้าก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จะได้รับเงินสงเคราะห์เท่ากับ 50% ของค่าจ้างรายเดือน คูณ 10 เท่ากับ ค่าจ้าง 5 เดือน

ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย เงินค่าทำศพและเงินสงเคราะห์ให้จ่ายแก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้

- (1) บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพ และได้เป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน
- (2) สามีหรือภริยา บิดามารดาหรือบุตรของผู้ประกันตน ซึ่งมีหลักฐานแสดงว่า เป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน ต้องเป็นสามีหรือภรรยา หรือบิดา หรือมารดา หรือบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตน
- (3) บุคคลอื่นซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

3) กรณีไม่มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทน

ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิรับค่าทำศพ ไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน เมื่อปรากฏว่าการทุพพลภาพหรือตายนั้นเกิดขึ้นเพราะ

- (1) บุคคลดังกล่าว จงใจก่อให้เกิดขึ้นหรือยินยอมให้ผู้อื่นก่อให้เกิดขึ้น

- (2) เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานให้แก่ นายจ้าง

1.2.3.5 ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร

ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร สำหรับผู้ประกันตนแบบบังคับ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีบทบัญญัติดังนี้

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรตามหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

- (1) ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน ภายในระยะเวลา 3 ปีก่อนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ตามมาตรา 74

(2) กรณีที่บิดาและมารดาเป็นผู้ประกันตน ให้บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้มิตินิติได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรเพียงฝ่ายเดียว เว้นแต่เมื่อมีการจดทะเบียนหย่าหรือแยกกันอยู่ และบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ประกันฝ่ายใด ให้ผู้ประกันตนฝ่ายนั้นเป็นผู้มิตินิติได้รับ ตามมาตรา 75 ตรี

(3) กรณีผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร หากเกิดเป็นผู้ทุพพลภาพที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ และกรณีตายอยู่แล้ว ให้ผู้นั้นได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรด้วย

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2542) ออกตามความใน มาตรา 75 และมาตรา 75 ตรี แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เจาะใจการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีเงินสงเคราะห์บุตร สำหรับบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ จำนวนคราวละไม่เกิน 2 คน (ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรม หรือบุตรที่ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น) โดยนับเรียงลำดับการเกิดก่อนหลัง ไม่ว่าบุตรจะเกิดก่อนหรือหลังการเป็นผู้ประกันตนจะได้รับเงินเหมาจ่ายเดือนละ 350 บาท

1.2.3.6 ประโยชน์ทดแทนกรณีกรณีชราภาพ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2542) ออกตามความแห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ได้กำหนดประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ได้แก่ เงินบำนาญชราภาพ หมายถึง เงินเลี้ยงชีพรายเดือนตลอดชีวิต และเงินบำเหน็จชราภาพ หมายถึง เงินบำเหน็จที่จ่ายให้ครั้งเดียว

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 76 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม

จากบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพต่อเมื่อบุคคลนั้นได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180

เดือนหรือ 15 ปีนั้น จะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม คือ เมื่อรวมเวลาทำงานและจ่ายเงินสมทบมารวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 15 ปี มีสิทธิรับบำนาญชราภาพ

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

(1) ประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพ

ก. ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในอัตรา ร้อยละ 15 ของค่าเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความ เป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง กล่าวคือ ให้หาค่าเฉลี่ยของค่าจ้างของผู้ประกันตน 60 เดือน ย้อนหลัง นับตั้งแต่ เดือนที่ผู้ประกันตนสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างคูณด้วย 15% ผลลัพธ์ จะเป็นบำนาญชราภาพที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับตลอดชีวิต

ข. ถ้าหากผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบครบ 180 เดือน และอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์แล้ว ผู้ประกันตนยังคงจ่ายเงินสมทบต่อไป ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิ ได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มขึ้น ตามระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบบวกอัตราเงินบำนาญชราภาพเพิ่มขึ้นอีก 1% สำหรับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบที่เพิ่มขึ้นทุก 12 เดือน เช่น ถ้าผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเพิ่มอีก 5 ปี การคำนวณเงินบำนาญชราภาพจะคำนวณจาก อัตราร้อยละ $15 + 5 = 20$

ค. กรณีผู้ประกันตนรับบำนาญ แล้วเสียชีวิตภายใน 60 เดือน ทายาทเป็นผู้รับบำนาญ 10 เท่าของเงินบำนาญ

(2) ประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพ

ก. หลักเกณฑ์เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

ก) ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน หรืออายุไม่ครบ 55 ปีบริบูรณ์

ข) ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

ค) มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

ข. ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

ก) กรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบต่ำกว่า 12 เดือน มีสิทธิได้รับบำนาญชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายสมทบเพื่อ การจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ

ข) ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไปมีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพตามจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตน จ่ายเงิน สมทบกรณีสงเคราะห์บุตรและกรณีชราภาพรวมกับจำนวนเงินสมทบที่นายจ้าง จ่ายสมทบในกรณีดังกล่าว รวมกับจำนวนผลประโยชน์ตอบแทนตามที่สำนักงาน- ประกันสังคมกำหนด

1.2.3.7 ประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

การประกันการว่างงานมีวัตถุประสงค์ คือให้ความช่วยเหลือ ผู้ประกันตนที่ว่างงานให้มีรายได้พอบรรเทาความเดือดร้อนระหว่างหางานทำ โดยผู้ว่างงาน จะได้รับความช่วยเหลือ เงินทดแทนการขาดรายได้ การบริการจัดหางาน และการพัฒนาฝีมือแรงงาน “ว่างงาน” หมายความว่า การที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเนื่องจากนิยามพันธ ะระหว่างนายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

(1) ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ภายใน 15 เดือน ก่อนการว่างงาน

(2) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานได้

(3) เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะทำงานที่เหมาะสม

ตามที่จัดหาให้ หรือไม่ปฏิเสธการฝึกงาน

(4) ต้องมิใช่ผู้มีสิทธิรับผลประโยชน์ทดแทน

ในกรณีชราภาพ

(5) เป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานจัดหางาน

(6) ต้องรายงานตัวไม่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง

(7) ต้องไม่ถูกเลิกจ้างเนื่องจาก

ก. ทุจริตต่อหน้าที่ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายถึง ลูกจ้าง อาศัยตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อ ตนเองหรือผู้อื่น

ข. กระทำผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง

ค. จงใจทำให้นายจ้างได้รับความเสียหาย

- ง. ฝ่าฝืนข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการทำงานหรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายในกรณีร้ายแรง
- จ. ละทิ้งหน้าที่ 7 วันทำงานติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- ฉ. ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- ช. ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

ตามประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ได้กำหนดประโยชน์ทดแทนที่ได้รับดังนี้

(1) กรณีถูกเลิกจ้างได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานนับแต่วันที่ 8 ของการว่างงานในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างตามมาตรา 57 ครั้งละไม่เกิน 180 วัน ภายในหนึ่งปีปฏิทิน

(2) กรณีลาออกได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานนับแต่วันที่ 8 ของการว่างงานในอัตราร้อยละ 30 ของค่าจ้างตามมาตรา 57 ครั้งละไม่เกิน 90 วัน ภายในหนึ่งปีปฏิทิน

(3) กรณีตาม (1) หรือตาม (1) และ (2) ให้ได้รับประโยชน์ทดแทนรวมกันทุกครั้งไม่เกิน 180 วัน ภายในหนึ่งปีปฏิทินและกรณีตาม (2) ให้ได้รับประโยชน์ทดแทนรวมกันทุกครั้งไม่เกิน 90 วัน ในหนึ่งปีปฏิทิน

1.3 พระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ

ประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง พ.ศ. 2537

การกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้างตามมาตรา 40 ซึ่งได้ตราเป็นกฎหมายแยกต่างหากกับ

กฎหมายคุ้มครองผู้ประกันตนแบบบังคับ โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกาซึ่งมีบทบัญญัติ
ดังนี้

1.3.1 คุณสมบัติของบุคคลที่เข้าเป็นผู้ประกันตน

มาตรา 7 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 6
ต่อเมื่อมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามในวันที่ยื่นสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน
ดังต่อไปนี้

1.3.1.1 อายุระหว่าง 15 ถึง 60 ปี

1.3.1.2 ไม่เป็นผู้ประกันตนตามโครงการประกันสังคมอยู่แล้ว

1.3.1.3 เป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย

1.3.1.4 ไม่เป็นผู้ทุพพลภาพ

1.3.1.5 ไม่เป็นโรคที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกำหนด คือ
โรคดังต่อไปนี้

1) วัณโรคในระยะอันตราย

2) โรคพิษสุราเรื้อรัง

3) โรคที่อยู่ในระหว่างการรักษา หรือโรคที่จำเป็นต้องใช้

เครื่องช่วยชีวิต

1.3.2 การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง

1.3.2.1 จำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง จะต้องจ่ายเข้า
กองทุนจำนวน ปีละ 3,360 บาท¹

1.3.2.2 การจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้างต้องจ่ายปีละครั้ง
ภายในสิ้นเดือน มกราคมของทุกปี ตามมาตรา 5

1.3.3 ประเภทประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง

ประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง ตามพระราชกฤษฎีกา
กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ . . . ของผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง มี

---

¹พระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของ
ประโยชน์ทดแทน . . . พ.ศ. 2537, ตามอัตราเงินสมทบท้ายพระราชกฤษฎีกา

บทบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 6 ผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง ซึ่งได้จ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิ จะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุน 3 ประเภท คือ กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ และกรณีตาย ซึ่งมีหลักเกณฑ์ เงื่อนไขการรับประโยชน์ทดแทนดังนี้

1.3.3.1 ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 11 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือคู่สมรสต่อเมื่อเป็นผู้ประกันตนมาแล้วไม่น้อยกว่า 9 เดือนติดต่อกัน

ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรสำหรับการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

ผู้ประกันตนหรือภริยา ที่มีการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อได้คลอดบุตร มีสิทธิเบิกค่าคลอดบุตรเป็นการเหมาจ่ายจำนวน 3,000 บาท ต่อการคลอด 1 ครั้ง และเบิกได้ไม่เกิน 2 ครั้ง

1.3.3.2 ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ

ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ สำหรับผู้ประกันตนที่มีใช้ลูกจ้าง ลูกจ้าง ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีบทบัญญัติไว้ดังนี้

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

มาตรา 13 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพต่อเมื่อได้เป็นผู้ประกันตนมาแล้วไม่น้อยกว่าสามสิบหกเดือนติดต่อกัน

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

มาตรา 14 ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ผู้ประกันตนมีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

(1) ค่ารักษาพยาบาล ค่าตรวจโรค และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ซึ่งหมายความรวมถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องใช้ หรือวัสดุที่ใช้ หรือทำหน้าที่แทน หรือช่วยอวัยวะที่ทุพพลภาพด้วย โดยเบิกได้ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

(2) เงินทดแทนจากการขาดรายได้ในขณะทุพพลภาพเป็นเวลา 15 ปี โดยเบิกได้ในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับอยู่ในขณะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ และสิทธิในการรับเงินทดแทนจะระงับไปเมื่อครบกำหนด 15 ปี นับแต่เดือนที่ทุพพลภาพ หรือเกิดกรณีดังต่อไปนี้ คือ ผู้ทุพพลภาพเสียชีวิตก่อนครบกำหนด 15 ปี นับแต่ทุพพลภาพ หรือกรณีที่อาการทุพพลภาพของเกษตรกรได้รับการฟื้นฟูจนมีสภาพดีขึ้น ซึ่งเป็นความเห็นของคณะแพทย์ที่ทำการวินิจฉัยเลขาธิการฯ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการฯ มอบหมาย พิจารณาสั่งลดเงินทดแทนได้ และหากต่อมากณะกรรมการแพทย์มีความเห็นว่าการฟื้นฟูมีสภาพที่เสื่อมลงจากที่เคยวินิจฉัยไว้ เลขาธิการฯ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการฯ มอบหมาย มีอำนาจสั่งให้เพิ่มเงินทดแทนได้ แต่ไม่เกินกว่าจำนวนที่เคยได้รับในครั้งแรก

1.3.3.3 ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

1) หลักเกณฑ์ที่ทำให้เกิดสิทธิ

ผู้ประกันตนที่มีไข้ลูกจ้าง หากถึงแก่ความตายภายหลังจากเดือนที่ได้จ่ายเงินสมทบยอมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายกำหนด

2) ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ

ได้รับค่าจัดการศพเป็นจำนวน 100 เท่าของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานได้กำหนดไว้ในขณะนั้นและผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนกรณีนี้¹ ได้แก่¹

(1) บุคคลซึ่งเกษตรกรผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพและได้เป็นผู้จัดการศพเมื่อผู้ประกันตนได้เสียชีวิตลง

(2) คู่สมรส บิดา-มารดา หรือบุตรผู้ประกันตน ที่มีหลักฐานแสดงว่า เป็นผู้จัดการศพของผู้ประกันตนนั้น กรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายเพราะอุบัติเหตุ ให้บุคคลดังกล่าวข้างต้นได้รับประโยชน์ทดแทนทันที

¹พระราชกฤษฎีกา กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน . . . พ.ศ. 2537, มาตรา 16.

1.4 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติ มาตรา 52 บัญญัติให้ชนชาวไทยย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติและการให้บริการสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมเท่าที่จะกระทำได้ และรัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง โดยจะดำเนินการปฏิรูประบบสุขภาพสร้างระบบบริการและคุ้มครองสุขภาพเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีสุขภาพดีถ้วนหน้า เพื่อลดรายจ่ายโดยรวมด้านสาธารณสุขของประเทศ และลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชนพร้อมทั้งสร้างหลักประกันและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยเป้าหมายของการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า คือ การสร้างหลักประกันให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพได้ตามความจำเป็น โดยถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน มิใช่เป็นเรื่องที่รัฐสงเคราะห์ หรือช่วยเหลือประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 52 ที่ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ” ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตการให้ความคุ้มครอง

มาตรา 5 วรรคสาม ได้บัญญัติว่า “ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขที่บุคคลจะมีสิทธิได้รับให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ ประชาชนชาวไทยทุกคน ที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ยกเว้น

1.4.1.1 บุคคลผู้มีสิทธิตามพระราชบัญญัติประกันสังคม

1.4.1.2 บุคคลผู้มีสิทธิตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับ การรักษาพยาบาล

1.4.1.3 บุคคลผู้มีสิทธิตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยสวัสดิการประชาชน ด้านการรักษาพยาบาล

1.4.1.4 บุคคลผู้มีสิทธิตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนโครงการรักษาพยาบาลผู้มีรายได้น้อย และผู้ที่สังคมควรช่วยเหลือ

1.4.1.5 บุคคลผู้มีสิทธิตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยบัตรประกันสุขภาพ

1.4.1.6 บุคคลที่อยู่ในความคุ้มครองหลักประกันสุขภาพอื่นใดที่รัฐจัดขึ้น

1.4.2 กลุ่มผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

มาตรา 10 “ขอบเขตของสิทธิรับบริการสาธารณสุขของผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม การขยายบริการสาธารณสุขตามพระราชบัญญัตินี้ไปยังผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ และคณะกรรมการประกันสังคมตกลงกัน” ซึ่งคณะกรรมการ และคณะกรรมการประกันสังคมตกลงกันได้แก่

1.4.2.1 หญิงตั้งครรภ์ที่ส่งเงินสมทบไม่ครบ 7 เดือน

1.4.2.2 ผู้ประกันตนที่ส่งเงินสมทบไม่ครบ 3 เดือน

1.4.2.3 ผู้รับบริการที่เสียชีวิตก่อนการลงทะเบียนสิทธิ

1.4.2.4 กรณีเด็กแรกเกิดทุกราย

1.4.3 การจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน

ประชาชนทั่วไปผู้มีสิทธิไม่ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน โดยรัฐบาลเป็นผู้รับภาระจ่ายเงินค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขให้แก่กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติแบบเหมาจ่ายรายหัวต่อประชากรต่อปี

1.4.3.1 งบประมาณขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ปี พ.ศ. 2545 จัดสรรให้หัวละ 1,202.40 บาท และปี พ.ศ. 2546 ปรับเป็นหัวละ 1,303 บาท ต่อประชากรเฉพาะประชาชนที่ยังไม่ครอบคลุมโดยระบบประกันสังคมและสวัสดิการรักษายาของข้าราชการซึ่งมีประมาณ 46.6 ล้านคน

1.4.3.2 งบประมาณสำหรับการส่งเสริมสุขภาพและการควบคุมป้องกันโรค 175 บาทต่อคนต่อปี

1.4.3.3 งบลงทุน 93.40 บาทต่อคนต่อปี

1.4.4 หลักเกณฑ์เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

มาตรา 7 บุคคลที่ได้ลงทะเบียนแล้ว ให้ใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุขได้จากหน่วยบริการประจำของตน หรือหน่วยบริการปฐมภูมิในเครือข่ายหน่วยบริการที่เกี่ยวข้อง หรือจากหน่วยบริการอื่นที่หน่วยบริการประจำของตน หรือเครือข่ายหน่วยบริการที่เกี่ยวข้องส่งต่อ ...¹

จากบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ประชาชนไทยทุกคน ที่มีสัญชาติไทย มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก และไม่มีสิทธิหลักประกันสุขภาพอื่นที่รัฐจัดให้ ให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอลงทะเบียนต่อสำนักงาน หรือหน่วยงานที่สำนักงานกำหนด เพื่อเลือกหน่วยบริการเป็นหน่วยบริการประจำ หรือหากยังไม่ได้ลงทะเบียนอาจเข้ารับบริการครั้งแรกที่หน่วยบริการใดก็ได้ ตามมาตรา 8 และให้หน่วยบริการดังกล่าวจัดลงทะเบียนเลือกหน่วยบริการประจำ และสามารถเข้ารับบริการได้ทันที โดยไม่มีการกำหนดระยะเวลา

1.4.5 สิทธิประโยชน์ที่ได้รับการบริการทางการแพทย์

สิทธิประโยชน์ที่ได้รับการบริการทางการแพทย์ของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีดังนี้

1.4.5.1 โรคเดียวกันที่ต้องรักษาในโรงพยาบาล (ผู้ป่วยใน) เกิน 180 วัน ใน 1 ปี กรณีมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์

1.4.5.2 กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน ที่ไม่สามารถไปรับการรักษาในหน่วยบริการที่ลงทะเบียนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง

1.4.5.3 โรคหรือประสพอันตรายอันเนื่องจากการใช้สารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด การรักษาโรคหรือประสพอันตรายอันเนื่องจากการใช้สารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดโดยการบำบัดให้สารเมทาโดนระยะยาว (Methadone Maintenance Therapy--MMT) ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่ติดสารเสพติดในกลุ่มฝิ่น และอนุพันธ์ของฝิ่น เช่น เฮโรอีน ที่สมัครใจ โดยจ่ายตามราคาจริง แต่ไม่เกินอัตรา 20 บาท ต่อครั้ง (เฉพาะในหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจากระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น)

¹พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545.

1.4.5.4 การประสบอันตรายหรือการทู่พพลภาพเกิดขึ้นเพราะบุคคลดังกล่าวจงใจให้เกิด

1.4.5.5 โรคไต ได้รับความคุ้มครอง กรณีไตวายเฉียบพลัน ไม่จำกัดระยะเวลาการรักษา และการปลูกถ่ายไต ไม่ว่าจะ เป็นมาก่อนหรือไม่ก็ตาม

1.4.5.6 การบริการรักษาตัวแบบพักฟื้นและบริการหลังผู้ป่วยกลับบ้าน ซึ่งได้รับความคุ้มครอง การรักษาต่อเนื่องในผู้ป่วยพักฟื้นที่บ้าน และมีบริการเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามการรักษาหลังออกจากโรงพยาบาล

1.4.5.7 การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์หลังสิ้นสุดการรักษา ซึ่งได้รับความคุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ทั้งในและนอกโรงพยาบาล

1.4.5.8 การส่งต่อผู้ป่วยไปยังหน่วยบริการที่มีศักยภาพสูงกว่าทางอากาศยาน (เฮลิคอปเตอร์) ซึ่งได้คุ้มครองอัตราจ่ายไม่เกิน 60,000 บาทต่อครั้ง

1.4.5.9 การช่วยเหลือเบื้องต้นให้แก่ผู้รับบริการและผู้ให้บริการที่ได้รับความเสียหายจากการรับบริการและให้บริการ ตามมาตรา 41 ซึ่งให้ความคุ้มครอง โดยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการและผู้ให้บริการที่ได้รับความเสียหายจากการรักษาพยาบาลโดยการช่วยเหลือมีลักษณะเป็นการเยียวยาหรือบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้น มีเกณฑ์การพิจารณาเงินช่วยเหลือ ดังนี้

1) เสียชีวิตหรือทุพพลภาพอย่างถาวร จ่ายเงินช่วยเหลือไม่เกิน 200,000 บาท

2) สูญเสียอวัยวะหรือพิการ จ่ายเงินช่วยเหลือไม่เกิน 120,000 บาท

3) บาดเจ็บหรือเจ็บป่วยต่อเนื่อง จ่ายเงินช่วยเหลือไม่เกิน 50,000 บาท

1.4.5.10 ยาด้านไวรัสโรคเอดส์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อหลังสัมผัส

1.4.5.11 อุปกรณ์และอวัยวะเทียมในการบำบัดโรคซึ่งได้รับความคุ้มครอง โดยจ่ายชดเชยไม่เกินราคาที่หน่วยบริการซื้อหรือจัดหาได้จริงบวกค่าดำเนินการตามควรแก่กรณี และไม่เกินเพดานราคากลางที่กำหนดในประเภทและอัตราค่าอุปกรณ์และอวัยวะเทียมในการบำบัดโรค รวมทั้งของผู้พิการด้วย

2. กฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศ

2.1 ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจัดว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ในกลุ่มอาเซียน ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียที่มีวัฒนธรรมคล้ายประเทศตะวันตก อาจเนื่องมาจากการที่เคยเป็นประเทศอาณานิคมของประเทศสเปน ประเทศฟิลิปปินส์จึงเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสนใจต่อหลักการให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนด้านสวัสดิการ ปัจจุบันระบบประกันสังคมแบบ Social Security System (SSS) ได้ให้ความคุ้มครอง แก่ลูกจ้างในโครงการประกันสังคม 3 โครงการ ได้แก่ โครงการประกันสังคม ซึ่งดำเนินการตามกฎหมายประกันสังคม (Social Security Law 1957) ให้ความคุ้มครองลูกจ้างในสถานประกอบการ ที่มีลูกจ้าง 1 คนขึ้นไป และขยายการประกันตนโดยสมัครใจไปยังลูกจ้างต่างประเทศที่มีการจ้างงานในประเทศ รวมทั้งลูกจ้างชาวฟิลิปปินส์ที่ไปทำงานในต่างประเทศ โครงการประกันสุขภาพซึ่งดำเนินการตามกฎหมาย โครงการสวัสดิการ (Medicare, 1972) ให้ความคุ้มครองสมาชิกของระบบประกันสังคมแบบ Social Security System (sss) รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในความอุปการะของสมาชิก ซึ่งได้แก่ คู่สมรส บุตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย และบิดามารดา และโครงการประสพอันตรายหรือเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการทำงาน ซึ่งดำเนินการตามกฎหมายการชดเชยลูกจ้าง (Employees Compensation 1975) โดยได้จัดระบบประกันสังคมขึ้น ให้ครอบคลุมประชาชนกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ประชาชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 3 โครงการ ดังนี้¹

2.1.1 โครงการประกันสุขภาพ (The Medicare Program) ดำเนินการตามกฎหมายโครงการสวัสดิการสังคม (Medicare) ปี พ.ศ. 1972 โครงการนี้จะคุ้มครอง

---

¹คณะผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารประกันสังคม รุ่นที่ 4, “รายงานการศึกษาดูงานการประกันสังคม,” ณ ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศมาเลเซีย, 2543, หน้า 1.

สมาชิกของระบบประกันสังคมแบบ Social Security System (SSS) รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในอุปการะของสมาชิก ได้แก่ คู่สมรส บุตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย และบิดามารดา

2.1.2 โครงการประกันการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ดำเนินการตามกฎหมายการชดเชยลูกจ้าง (Employees Compensation) ปี ค.ศ. 1975 ภายใต้กฎหมายประกันสังคมของฟิลิปปินส์ ลูกจ้างในภาคเอกชนทุกคน จะต้องเป็นสมาชิกของระบบประกันสังคมแบบ Social Security System (SSS) โดยก่อนที่จะสมัครเข้าทำงานต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกของระบบประกันสังคมแบบ Social Security System (SSS) เสียก่อน ไม่ว่าจะเป็งานชั่วคราวหรืองานถาวรก็ตาม ในการสมัครงานจะต้องมีบัตรประกันสังคม ซึ่งระบบประกันสังคมแบบ Social Security System (SSS) ออกให้ไปแสดงต่อนายจ้าง ยกเว้นลูกจ้างที่อายุเกิน 60 ปีขึ้นไป การสมัครเป็นสมาชิกระบบประกันสังคม แบบ Social Security System (SSS) ทำได้ง่ายมาก สามารถรับบัตรประกันสังคมในทันทีที่ได้สมัครเป็นสมาชิก และเมื่อสมัครแล้วจะถือว่าได้สมัครเข้าอยู่ใน 2 โครงการทันที คือ โครงการประกันสุขภาพ และโครงการประกันการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน สำหรับผู้ประกันตนที่ประกอบอาชีพอิสระและผู้ประกันตนโดยสมัครใจ จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่สมัครใจเป็นสมาชิกด้วยตนเอง และกลุ่มที่เป็นผู้ประกันตนโดยบังคับ ซึ่งยินดีส่งเงินสมทบต่อแม้ว่าจะออกจากงานแล้ว (เทียบได้กับผู้ประกันตนในมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ของไทย) ทั้งนี้อายุจะต้องไม่เกิน 60 ปี ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมง ก็สามารถสมัครเข้าโครงการได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 (ค.ศ. 1992) การส่งเสริมเงินสมทบก็คิดเป็นรายปี และการคุ้มครองผู้ประกันตน ก็นับเป็นรายปีปฏิทินเช่นกัน เริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม ของทุกปี

2.1.3 โครงการประกันสังคม (The Social Security Program) ดำเนินการตามกฎหมายประกันสังคม (Social Security Law 1957) ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 1 คนขึ้นไป และขยายการประกันตนโดยสมัครใจไปยังลูกจ้างต่างประเทศที่มีการจ้างงานในประเทศ และลูกจ้างฟิลิปปินส์ที่ไปทำงานในต่างประเทศ

ระบบประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์แบ่งประเภทผู้ประกันตน
มี 2 รูปแบบ คือ

2.1.3.1 ประเภทผู้ประกันตน

1) การประกันโดยบังคับ (Compulsory) ผู้ที่อยู่ในความคุ้มครอง
ได้แก่

(1) ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวที่อยู่ในสถาน-
ประกอบการ และมีอายุไม่เกิน 60 ปี

(2) ผู้ประกอบอาชีพอิสระมีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 1,800 เปโซ
ขึ้นไป และมีอายุไม่เกิน 60 ปี

(3) คนทำงานบ้านที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 1,000 เปโซ ขึ้นไป

2) การประกันโดยสมัครใจผู้ที่อยู่ในความคุ้มครอง ได้แก่

(1) ลูกจ้างที่ออกจากงาน และมีความประสงค์ที่จะประกันตน
ต่อ

(2) ลูกจ้างที่ทำงานในต่างประเทศ

(3) ลูกจ้างต่างชาติที่ทำงานในประเทศฟิลิปปินส์

(4) คู่สมรสของลูกจ้างที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน

2.1.3.2 อัตราเงินสมทบ

ประกันสังคม จัดเก็บเงินสมทบจาก 2 ฝ่าย คือ นายจ้างจ่าย
ร้อยละ 5.04 และลูกจ้างร้อยละ 3.36 ของรายได้ต่อเดือน เพดานรายได้ 10,000 เปโซ
ประกันสุขภาพอัตราเงินสมทบ นายจ้างจ่ายร้อยละ 1.25 และลูกจ้างร้อยละ 1.25 ของ
รายได้ต่อเดือน

สำหรับผู้ประกันตนโดยสมัครใจ จำนวนเงินค่าจ้างที่นำมา
คำนวณสมทบ คือ รายได้เดือนสุดท้าย แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่า 1,000 เปโซ/เดือน ยกเว้น
ประชาชนประเทศฟิลิปปินส์ที่ไปทำงานต่างประเทศ รายได้ที่นำมาคำนวณเงินสมทบ
ไม่ต่ำกว่า 3,000 เปโซ/เดือน ส่วนคู่สมรสไม่ได้ทำงานจะจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 50 ของสามี
โดยสามีจะต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 1,000 เปโซ/เดือน

2.1.3.3 ประโยชน์ทดแทนในโครงการประกันสังคม

1) ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

เงื่อนไขการจ่ายประโยชน์ทดแทน ผู้ประกันตนเป็นผู้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 120 เดือน และมีอายุครบ 60 ปี มีรายได้ต่ำกว่า 300 เปโซ หรือมีอายุครบ 65 ปี ไม่ว่าจะทำงานอยู่หรือไม่ก็ตาม

(1) บำนาญชราภาพ

ก. 40% ของเงินเดือนที่ผ่านการรับรองโดยเฉลี่ย

ข. กรณีจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 240 เดือน บำนาญขั้นต่ำจะเท่ากับ 1,200 เปโซ

ค. กรณีจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 120 เดือน บำนาญ

ขั้นต่ำจะเท่ากับ 1,000 เปโซ

(2) บำนาญให้แก่ผู้ที่อยู่ในความอุปการะคนละไม่ต่ำกว่า

150 เปโซ หรือ 10% ของบำนาญพื้นฐาน รายเดือน อัตราบำนาญของสมาชิกแต่ละรายจะไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

ก. จำนวนเงินสมทบของสมาชิก

ข. จำนวนปีที่สมาชิกเข้ามาอยู่ในความคุ้มครองของ

โครงการประกันสังคม (SSS)

ค. จำนวนบุตร

2) ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ ลักษณะการทุพพลภาพ

โครงการประกันสังคมแบ่งลักษณะการทุพพลภาพออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ทุพพลภาพถาวร เงื่อนไขและประโยชน์ทดแทนกรณี

ทุพพลภาพถาวร

ก. ต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 36 เดือนก่อน

2 ไตรมาสของการเกิดทุพพลภาพ และผู้ทุพพลภาพจะได้รับบำนาญรายเดือน และบำนาญสำหรับผู้ที่อยู่ในความอุปการะ

ข. หากสมาชิกทุพพลภาพก่อนจ่ายเงินสมทบครบ 36 เดือน ผู้ทุพพลภาพ จะได้รับประโยชน์ทดแทน เป็นเงินก้อนเป็นจำนวนเท่ากับ 35 เท่า ของบำนาญรายเดือน

(2) ทุพพลภาพถาวรบางส่วน กรณีทุพพลภาพถาวรบางส่วน จะได้รับบำนาญรายเดือนเป็นระยะเวลาตามที่สำนักงานโครงการประกันสังคม กำหนด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประเภทของการทุพพลภาพนั้น ๆ

เงื่อนไขและประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพบางส่วน คือ จะได้รับประโยชน์ทดแทนขั้นต่ำจำนวนไม่น้อยกว่าเงินสมทบในส่วนของนายจ้าง และลูกจ้างรวมกัน หรือไม่น้อยกว่า 1,000 เปโซ

3) ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

(1) ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิต แบ่งตามลำดับได้ดังนี้

ก. คู่สมรสที่ยังไม่ได้แต่งงานใหม่ และบุตรที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย

ข. บิดา-มารดา และบุตรที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ค. บุตรที่ลูกจ้างระบุให้เป็นผู้มีสิทธิตามแบบที่ สำนักงานโครงการประกันสังคมกำหนด

(2) เงื่อนไขและประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

ก. ต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 36 เดือนก่อน 2 ไตรมาสของการเสียชีวิต ซึ่งผู้มีสิทธิลำดับแรกจะได้รับบำนาญตกทอดรายเดือน และ บำนาญตกทอดสำหรับผู้อยู่ในความอุปการะของลูกจ้างที่เสียชีวิต

ข. หากลูกจ้างเสียชีวิตก่อนจ่ายเงินสมทบครบ 36 เดือน ผู้มีสิทธิลำดับแรกจะได้รับประโยชน์ทดแทนเป็นเงินก้อนในจำนวนเท่ากับ 35 เท่าของ บำนาญรายเดือน

ค. กรณีที่ลูกจ้างไม่มีผู้มีสิทธิลำดับแรก ประโยชน์ ทดแทนจะตกเป็นของผู้มีสิทธิลำดับที่สอง แต่จะได้รับเป็นเงินก้อนแทน ในจำนวน เท่ากับ 20 เท่าของบำนาญรายเดือน

ง. หากลูกจ้างเสียชีวิตก่อนจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือน สำนักงานโครงการประกันสังคม จะให้ประโยชน์ทดแทนขั้นต่ำแก่ผู้มีสิทธิประโยชน์ ทดแทนขั้นต่ำจำนวนไม่น้อยกว่าเงินสมทบในส่วนของนายจ้างและลูกจ้างรวมกัน หรือไม่ต่ำกว่า 1,000 เปโซ

4) ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยหรือการประสบอันตรายที่ไม่เนื่องจากการทำงาน

กรณีประกันการเจ็บป่วย ผู้ได้รับการคุ้มครองคือ ลูกจ้างฟิลิปปินส์ที่ทำงานในทะเล และผู้ทำงานอิสระที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่า 1,800 เปโซต่อปี ไม่รวมลูกจ้างที่ทำงานที่บ้านและครอบครัว มีโครงการพิเศษสำหรับลูกจ้างของรัฐ โดยทั้งลูกจ้างและนายจ้างจะต้องออกเงินสมทบในอัตราเท่ากันคือ 1.25% ของเงินเดือน ส่วนรัฐบาลจะไม่ออกเงินสมทบยกเว้นกรณีขาดทุนในด้านประโยชน์ทดแทนนั้น เงื่อนไขและประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยไม่เนื่องจากการทำงานจะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือน ภายใน 12 เดือน ซึ่งจะเริ่มจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ในวันที่ 5 ของการหยุดงาน จำนวน 90% ของค่าจ้างเฉลี่ย 6 เดือน จำนวนเงินสูงสุดไม่เกิน 360 เปโซต่อวัน ไม่เกิน 120 วันต่อปี และจะต้องยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนภายใน 1 ปี นับตั้งแต่เจ็บป่วย

5) ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

กรณีประกันคลอดบุตร ผู้ได้รับการคุ้มครองคือ ลูกจ้างฟิลิปปินส์ที่ทำงานในทะเล และผู้ทำงานอิสระที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่า 1,800 เปโซต่อปี ไม่รวมลูกจ้างที่ทำงานที่บ้านและครอบครัว มีโครงการพิเศษสำหรับลูกจ้างของรัฐ โดยทั้งลูกจ้างและนายจ้างจะต้องออกเงินสมทบในอัตราเท่ากันคือ 1.25% ของเงินเดือน ส่วนรัฐบาลจะไม่ออกเงินสมทบยกเว้นกรณีขาดทุนในด้านประโยชน์ทดแทนนั้น เงื่อนไขและประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรจะต้องจ่ายเงินสมทบครบ 3 เดือน ภายใน 12 เดือน ซึ่งจะเริ่มจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้จำนวน 100% ของค่าจ้างเฉลี่ย 6 เดือน จำนวนเงินสูงสุดไม่เกิน 400 เปโซต่อวัน กรณีคลอดปกติจ่าย 60 วัน และกรณีคลอดแบบผ่าตัดจ่าย 78 วัน สำหรับการคลอดบุตรต่อครั้งไม่เกิน 4 ครั้ง

ผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองประโยชน์ทดแทน ด้านสุขภาพกรณีเจ็บป่วยนอกงาน และคลอดบุตร ประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับ มีดังนี้

(1) ผู้ประกันตนและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ประกันตนมีสิทธิ
 ในด้านการรักษาพยาบาล โดยเบิกจากกองทุนอนามัยที่ได้กำหนดไว้ ไม่เกิน 45 วันต่อปี

(2) เงินช่วยเหลือกรณีคลอดบุตร จำนวน 20,000 บาท
 สำหรับการคลอดบุตรต่อครั้ง ไม่เกิน 4 ครั้ง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระบบประกันสังคม
 ของไทย ที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระแล้ว จะเห็นได้ว่า
 การประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ ถือว่ามีความทันสมัยเมื่อเทียบกับประเทศใน
 ทวีปเอเชียด้วยกัน สามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชากรของประเทศได้อย่างทั่วถึงทุก
 กลุ่มอาชีพ อีกทั้งมีความพยายามที่จะขยายความคุ้มครองไปถึงเกษตรกรและผู้ประกอบ
 อาชีพอิสระอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง ส่วนสิทธิประโยชน์ที่จัดให้กับผู้ประกันตนนั้น ได้แก่
 การประกันชราภาพซึ่งจะได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ และตาย ส่วนการประกัน-
 สุขภาพจะได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยนอกงาน และคลอดบุตร ซึ่งมีมากกว่า
 ของไทยซึ่งได้จัดประโยชน์ทดแทนไว้แค่ 3 กรณีคือ ทุพพลภาพ คลอดบุตร และตาย
 เท่านั้น

2.2 ประเทศญี่ปุ่น

การประกันสังคมของประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบัน มีระบบการประกันสังคม
 ครอบคลุมถึงสิทธิประโยชน์ประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ การประกันชราภาพ (รวมทุพพลภาพ
 และตาย) การประกันสุขภาพ (เจ็บป่วย และคลอดบุตร) การประกันอุบัติเหตุและเจ็บป่วย
 เนื่องจากการทำงาน การประกันการว่างงาน และสงเคราะห์ครอบครัวซึ่งกล่าวต่อไป ดังนี้

2.2.1 การประกันชราภาพ

การประกันชราภาพ มีระบบประกันสังคมอยู่สองระบบหลัก ระบบแรก
 คือ การประกันบำนาญคนงาน (Employees Pension Insurance) ใช้ครอบคลุมถึงลูกจ้าง
 ที่ทำงานในสถานประกอบการในกิจการต่าง ๆ ในงานอุตสาหกรรม และการพาณิชย์
 รวมถึงพาณิชย์นาวี นอกจากนี้ ยังมีระบบพิเศษสำหรับลูกจ้างภาครัฐ ครูและลูกจ้างใน
 สถานศึกษา ตลอดจนลูกจ้างในภาคการเกษตรด้วย แต่ไม่ครอบคลุมถึงผู้ประกอบอาชีพ
 อิสระ และลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างน้อยกว่า 5 คน และระบบที่สอง

โครงการประกันบำนาญแห่งชาติ (National Pension Program) ซึ่งถือว่าเป็นบำนาญขั้นพื้นฐาน ใช้กับพลเมืองทุกสาขาอาชีพที่มีอายุ 20-59 ปี และภายใต้ระบบนี้ให้ใช้แบบสมัครใจกับผู้ที่มีอายุ 60-64 ปี และชาวญี่ปุ่นที่ทำงานในต่างประเทศ ที่มีอายุ 20-64 ปี¹

นอกจากนี้ยังมีระบบพิเศษสำหรับผู้ประกอบอาชีพเป็น ครู โรงเรียน เอกชน ลูกจ้างภาคการเกษตร ป่าไม้ ประมง สหกรณ์ และคนงานในกิจการสาธารณะ นอกจากนี้ ยังมีโครงการบำนาญสำหรับผู้ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร และอื่น ๆ

2.2.1.1 การจ่ายเงินสมทบ

1) โครงการบำนาญลูกจ้าง

การจ่ายเงินสมทบ ฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างจ่ายเท่ากัน คือ ร้อยละ 8.675 ของรายได้ ขึ้นอยู่กับระดับค่าจ้างซึ่งมีทั้งหมด 30 ระดับ หากเป็นลูกจ้างที่ทำงานในทะเลหรือเหมืองแร่ จ่ายร้อยละ 9.575 ของรายได้ รัฐบาลไม่ต้องจ่ายเงินสมทบช่วย

2) โครงการบำนาญแห่งชาติ

รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนในอัตราร้อยละ 33.3 (1 ใน 3) ของผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายในการบริหาร โครงการ ส่วนที่เหลือฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างต้องจ่ายเท่ากัน

2.2.1.2 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

1) บำนาญชราภาพขั้นพื้นฐาน ผู้รับบำนาญจะต้องมีอายุครบ 65 ปี และส่งเงินสมทบมาแล้ว 25 ปี ในการรับบำนาญลดส่วน ผู้รับบำนาญต้องมีอายุ 60-64 ปี และจะได้รับเงินบำนาญเพิ่มขึ้นหากจะขอรับบำนาญเมื่ออายุ 66 ปีขึ้นไป

2) บำนาญทุพพลภาพ สำหรับระดับ 1 คือ ระดับความพิการที่ต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง และระดับ 2 คือ ระดับความพิการรุนแรงทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติ จะได้รับเงินบำนาญ 2 ใน 3 ของช่วงเวลาระหว่างอายุ 20 ปี ถึงเวลาที่เกิดความพิการ

¹กระทรวงการคลัง, การปฏิรูประบบกองทุนบำเหน็จบำนาญภายใต้กรอบเอเปค. (กรุงเทพมหานคร: สมาคมการประกันสังคมระหว่างประเทศ, 2543), หน้า 83.

3) บำนาญตกทอด เป็นกรณีที่ผู้ตายเป็นผู้มีสิทธิรับบำนาญ หรืออยู่ในความคุ้มครองขณะถึงแก่ความตาย และจ่ายเงินสมทบมาแล้ว 2 ใน 3 ของ ช่วงเวลาระหว่างอายุ 20 ปี ถึงเวลาที่ถึงแก่ความตาย

2.2.1.3 ประโยชน์ทดแทน¹

1) โครงการบำนาญแห่งชาติ

(1) บำนาญชราภาพขั้นพื้นฐาน หากผู้ประกันตนได้จ่ายเงิน สมทบครบถ้วนแล้ว จะได้รับบำนาญปีละ 804,200 เยน บวก 200 เยนต่อเดือน สำหรับ ผู้เข้าร่วมโครงการโดยสมัครใจ หากจะขอรับประโยชน์ทดแทนในช่วงอายุ 40-60 ปี ก็ทำได้ โดยการรับบำนาญลดส่วน ตามการคำนวณทางคณิตศาสตร์ประกันภัย และจะได้รับ บำนาญเพิ่มกว่าปกติ หากขอรับบำนาญเมื่ออายุ 66 ปีขึ้นไป

(2) บำนาญทุพพลภาพ ขึ้นอยู่กับระดับความพิการ ระดับ 1 จ่าย 1,005,300 เยน ต่อปี ระดับ 2 จ่าย 804,200 เยน ต่อปี และหากผู้ทุพพลภาพมีผู้อยู่ใน ความอุปการะ จะได้รับเงินเพิ่มอีก 231,400 เยน ต่อปี สำหรับบุตรคนที่ 1-2 และ 77,100 เยนต่อปี สำหรับบุตรคนถัดมา การจ่ายเงินเพิ่มดังกล่าว จะจ่ายให้จนกว่าบุตรอายุ ครบ 18 ปี หรือ 20 ปี (กรณีบุตรนั้นพิการ)

2) โครงการบำนาญลูกจ้าง

(1) บำนาญชราภาพสำหรับลูกจ้าง จะจ่ายให้ในอัตราร้อยละ 0.75 ของค่าจ้างรายเดือนที่กำหนดตามดัชนี คูณด้วยจำนวนเดือนที่อยู่ในความคุ้มครอง โดยลูกจ้างเมื่ออายุ 60-64 ปี จะได้รับบำนาญเพิ่ม 1,625 เยน ต่อเดือน ทุกเดือนที่อยู่ใน ความคุ้มครอง แต่กรณีที่ลูกจ้างมีอายุ 60-64 ปีแล้วยังคงทำงานต่อไป บำนาญที่ได้รับจะ ลดลงร้อยละ 20 โดยบำนาญเมื่อรวมกับเงินเดือนที่ได้ต้องไม่เกิน 220,000 เยน ถ้าหาก บำนาญที่ได้รับรวมกับค่าจ่ายอยู่ระหว่าง 220,00-340,000 เยน บำนาญจะลดลง 1 เยน

---

¹เพ็ชรา ถาวรระ, รายงานการศึกษาดูงานเรื่อง ระบบบำนาญประเทศญี่ปุ่น (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2543), หน้า 8.

สำหรับรายได้จากการทำงานทุก 2 เยน และหากบ้านานาญรวมกับรายได้ในการทำงานเกินกว่า 340,000 เยน บ้านานาญจะลดลงอีกร้อยละ 100 ของค่าจ้างที่เกิน 340,000 เยน

(2) บ้านานาญที่พหุผลภาพสำหรับลูกจ้าง หากลูกจ้างเกิดพหุผลภาพ ในระดับ 1 จะได้รับเงินร้อยละ 125 ของบ้านานาญชราภาพ บวกด้วยเงินเพิ่มกรณีมีผู้อยู่ในความอุปการะของลูกจ้างนั้น หากพหุผลภาพในระดับ 2 จะได้รับเงินบ้านานาญอัตราร้อยละ 100 บวกด้วยเงินเพิ่มกรณีมีผู้อยู่ในความอุปการะ และระดับ 3 จะได้รับเงินบ้านานาญในอัตราร้อยละ 100 โดยบ้านานาญขั้นต่ำที่ลูกจ้างได้รับต้องไม่น้อยกว่า 603,100 เยน ต่อปี

3) โครงการบ้านานาญเกษตกร

พระราชบัญญัติกองทุนบ้านานาญเกษตกร ประกาศใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2513 โดยพระราชบัญญัติบ้านานาญเกษตกร ฉบับที่ 70 กำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของกองทุนบ้านานาญเกษตกร ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองจากโครงการนี้คือ เกษตกรที่อยู่ในวัยชรา นอกจากนี้ ระบบดังกล่าวยังได้มีการส่งเสริมในด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตกรรุ่นใหม่ๆ ได้มีทักษะในงานเกษตรกรรม ให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเมื่อเข้าสู่วัยชรา เกษตกรเหล่านี้ก็จะได้รับสวัสดิการทำให้ชีวิตเกิดความมั่นคง ระบบบ้านานาญเกษตกรหลังจากที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2513 ก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขและขยายความคุ้มครองมาโดยลำดับ พ.ศ. 2517 มีการแก้ไขโดยอัตโนมัติตามที่ได้มีการเสนอไว้ พ.ศ. 2528 มีการแก้ไขปรับปรุงทำให้ระบบมีความสอดคล้องซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป ทำให้ประโยชน์ทดแทนจากโครงการบ้านานาญนี้ เกิดความเสมอภาค พ.ศ. 2534 มีการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของประโยชน์ทดแทนอีกครั้ง เพื่อให้การจ่ายเงินบ้านานาญเกิดความเหมาะสมมากขึ้น

(1) เงื่อนไขในการคุ้มครอง

ให้ความคุ้มครองแก่เกษตกร และผู้เป็นเจ้าของที่ดิน และทำการเกษตรในที่ดินตั้งแต่ 0.5 เฮกเตอร์ขึ้นไป (เท่ากับ 6 ไร่ 1 งาน) และยังครอบคลุมถึงผู้มีฐานะยากจนที่เข้าสู่โครงการโดยสมัครใจ

(2) แหล่งที่มาของเงินทุน

ก. มาจากเงินเบี่ยประกันโดยผู้เข้าร่วมโครงการนี้ จะต้องจ่ายเบี่ยประกันปีละ 20,440 เยน (ใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2544)

ข. มาจากเงินอุดหนุน ที่รัฐบาลออกเงินอุดหนุนให้ ประมาณครึ่งหนึ่ง สำหรับเป็นค่าบริหารโครงการ และจ่ายบำนาญ

(3) ประโยชน์ทดแทน

ก. การจ่ายเงินบำนาญ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จะได้รับเงินบำนาญเมื่อเกษียณ หลังจากจ่ายเบี่ยประกันมาแล้ว 20 ปีขึ้นไป หรืออาจให้เงินนั้น แก่บุตรหรือผู้ปกครองบุตรที่ได้ระบุชื่อเอาไว้ก็ได้ ในกรณีที่มิสิทธิได้รับเงินบำนาญก่อนอายุครบ 60 ปี ให้จ่ายเมื่ออายุครบ 60 ปี จำนวนเงินบำนาญ เงินบำนาญที่จะต้องจ่ายนั้น ขึ้นอยู่กับอายุของบำนาญและระยะเวลาในการจ่ายเบี่ยประกัน

ข. บำนาญชราภาพเกษตรกร จ่ายให้เกษตรกรที่จ่ายเบี่ยประกันมาแล้ว 20 ปีขึ้นไป และหากกรณีมิสิทธิได้รับเงินบำนาญก่อนอายุครบ 65 ปี ก็ให้จ่ายเงินบำนาญเมื่ออายุครบ 65 ปี การจ่ายเงินบำนาญ คำนวณจากจำนวนเดือนที่ผู้เอาประกันจ่ายเบี่ยประกันไป

ค. ผลประโยชน์สะสม จะจ่ายให้เมื่อสมาชิกนั้นถึงแก่ความตาย หรือออกจากโครงการหลังจากจ่ายเบี่ยประกันมาแล้ว 3 ปีขึ้นไป โดยจำนวนผลประโยชน์สะสมที่จะได้รับ คำนวณจากระยะเวลาที่ผู้เอาประกันจ่ายเงินเบี่ยประกัน

2.2.2 การประกันสุขภาพ

การประกันสุขภาพ (เจ็บป่วยและคลอดบุตร) ในระบบประกันสังคมของประเทศญี่ปุ่นมีอยู่สองระบบ คือ

การประกันสุขภาพแห่งชาติ (National Health Insurance) ซึ่งเน้นครอบคลุมพลเมืองทั่วไปทุกคน โดยเริ่มให้ความคุ้มครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 ยกเว้นบุคคลที่อยู่ภายใต้การประกันสุขภาพพิเศษอื่น ๆ

ประกันสุขภาพคนงาน (Employee Health Insurance) ซึ่งเน้นสำหรับผู้ทำงานในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์ที่มีอายุไม่เกิน 65 ปี รวมถึงลูกจ้างของรัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ครูโรงเรียนเอกชนและลูกจ้างในภาคเกษตร ผู้ประกันตนโดย

สมัครใจ นอกจากนี้ มีระบบพิเศษสำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 70 ปี ครูเอกชน และคนงาน
กิจการสาธารณะด้วย

โครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้เฉพาะประโยชน์ทดแทนทาง
การแพทย์ เท่านั้น ส่วนระบบหลัง คือ โครงการประกันสุขภาพคนงาน มีทั้งการให้
ประโยชน์ทดแทนในการขาดรายได้ และประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์ด้วย

2.2.2.1 การจ่ายเงินสมทบ

โครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ ผู้ประกันตนและรัฐบาล
ร่วมกันออกเงินสมทบ โดยรัฐบาลจ่ายในอัตราร้อยละ 50 ของค่าใช้จ่ายทางการแพทย์
ค่าบริหารงาน และเงินอุดหนุนในบางท้องที่ สำหรับนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ

โครงการประกันสุขภาพคนงาน ลูกจ้างและนายจ้างออกเงิน
สมทบเท่ากัน รัฐบาลออกน้อยกว่าแต่ก็ช่วยออกค่าบริหารงาน

2.2.2.2 ประโยชน์ทดแทน

ประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการรักษา
ผ่าตัด ค่าโรงพยาบาล ค่าพยาบาล การทำฟัน การคลอดบุตร ค่ายา และค่าพาหนะ

ประโยชน์ทดแทนเป็นเงินสด กรณีเจ็บป่วยจะให้ร้อยละ 60
ของค่าจ้างเฉลี่ย 3 เดือนสุดท้าย กรณีคลอดบุตรจะให้ร้อยละ 60 ของค่าจ้างเฉลี่ย โดยจ่าย
ให้ 42 วันก่อนคลอด และ 56 วันหลังคลอด รวม 98 วัน นอกจากนี้ยังมีเงินให้เมื่อคลอด
บุตรแล้วอีกจำนวนหนึ่ง

2.2.3 การประกันอุบัติเหตุและเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน

ให้ความคุ้มครองลูกจ้างในงานอุตสาหกรรมและพาณิชย์ แต่ไม่คุ้มครอง
ผู้ประกันตนโดยสมัครใจในกิจการเกษตร ป่าไม้ และประมง ที่มีลูกจ้างในสถานประกอบการ
นั้น น้อยกว่า 5 คน นอกจากนี้ ยังมีระบบพิเศษ สำหรับผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และ
คนงานในกิจการสาธารณะ

2.2.3.1 การจ่ายเงินสมทบ เป็นหน้าที่ของนายจ้างฝ่ายเดียว ที่ต้องจ่าย
ในอัตราร้อยละ 0.6-14.9 ของเงินเดือน ส่วนรัฐบาลช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางอย่าง

2.2.3.2 ทดแทน จะจ่ายให้ทันที โดยไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาใน
การทำงาน ประโยชน์ทดแทนที่ให้ จะมีทั้งประโยชน์ทดแทนในการขาดรายได้ เช่น

กรณีพิการจ่ายให้อัตราร้อยละ 60 ของรายได้เฉลี่ยรายวัน และการให้บริการทางการแพทย์ นอกจากนี้ยังมีบ้านญาติกอดให้แกผู้ที่มิสิทธิได้รับ คือ คู่สมรส บุตร บิดา-มารดา ปู่ย่า หลาน และพี่น้องที่ดูแลด้วย

2.2.4 การประกันการว่างงาน

ใช้สำหรับลูกจ้างในกิจการทั่วไปที่มีอายุไม่เกิน 65 ปี ในส่วนของคนงานที่ทำตามฤดูกาลต้องมีการจ้างเกินกว่า 4 เดือน นอกจากนี้ มีการประกันการว่างงานโดยสมัครใจในงานเกษตร ป่าไม้ และประมงในกิจการที่มีลูกจ้างต่ำกว่า 5 คน และยังมีระบบพิเศษสำหรับคนงานรายวัน และลูกจ้างในกิจการสาธารณะ

2.2.4.1 การจ่ายเงินสมทบ ลูกจ้างผู้ประกันตน นายจ้าง และรัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินสมทบ โดยรัฐบาลออกค่าใช้จ่ายร้อยละ 25 ของผลประโยชน์ และการบริหารงานที่เหลืออีกร้อยละ 75 ลูกจ้างนายจ้างเป็นผู้ออก โดยลูกจ้างออกเงินสมทบร้อยละ 0.55 นายจ้างออกเงินสมทบให้ร้อยละ 0.9 ของอัตราเงินเดือนลูกจ้าง

2.2.4.2 ประโยชน์ทดแทน เงื่อนไขในการขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทน ลูกจ้างต้องเป็นผู้ประกันตนมาแล้ว 6 เดือนภายในระยะเวลา 12 เดือน ประโยชน์ทดแทนที่จะได้ร้อยละ 60-80 ของค่าจ้างขั้นต่ำ

2.2.5 กรณีสงเคราะห์ครอบครัว การสงเคราะห์ครอบครัวใช้กับพลเมืองที่มีบุตรตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

2.2.5.1 การจ่ายเงินสมทบ นายจ้างออกเป็นเงินร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายสมทบร่วมกับภาครัฐ กรณีผู้ประกันตนประกอบอาชีพอิสระ หรือไม่มีงานทำ ภาครัฐจะออกฝ่ายเดียว

2.2.5.2 ประโยชน์ทดแทน จะได้รับเป็นเงินทุกเดือน โดยพิจารณาจากจำนวนเด็กที่ต้องอุปการะ เช่น เด็กคนแรกให้เงินช่วยเหลือ 5,000 เยนต่อเดือน คนที่ 2 ให้ 10,000 เยนต่อเดือน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การบริหารระบบความมั่นคงทางสังคมของประเทศญี่ปุ่น ในส่วนของการประกันสุขภาพ พิการ ทูพพลภาพ ตาย ป่วยเจ็บ คลอดบุตร และการสงเคราะห์บุตร ฝ่ายที่รับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงสุขภาพและสวัสดิการ

(Ministry of Health and Welfare) ส่วนการเจ็บป่วยจากการทำงาน และการว่างงาน ฝ่ายที่รับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงแรงงาน (Ministry of Labor)

2.2.6 กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันรายได้

กฎหมายฉบับ The Labour Standards Law¹ ให้ความคุ้มครองแรงงาน แก่ “คนทำงาน” ซึ่งได้กำหนดคำนิยามว่า หมายความว่ารวมถึงบุคคลที่ถูกจ้างให้ทำงานใน สถานประกอบการหรือสถานดำเนินธุรกิจ และได้รับค่าจ้างโดยไม่คำนึงว่าทำงาน ประเภทใด

ค่าจ้าง มีการให้คำนิยามไว้กว้าง ๆ ว่าหมายถึง ค่าจ้าง เงินเดือน เงินช่วยเหลือ โบนัส และการจ่ายเงินอื่นใดจากผู้ว่าจ้างให้แก่คนทำงาน เพื่อตอบแทนการใช้ แรงงานในการทำงาน โดยไม่คำนึงว่าจะเรียกชื่อการจ่ายเงินดังกล่าวอย่างไร

การคุ้มครองอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ กฎหมาย The Minimum Law กำหนดให้ คณะกรรมการที่ เรียกว่า The Central Minimum Wages Council ประกอบด้วย ผู้แทน ที่มาจากนายจ้าง ลูกจ้าง และผู้แทนสาธารณะ มีอำนาจพิจารณาและกำหนดอัตราค่าจ้าง ขั้นต่ำ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ สำหรับการทำงานในแต่ละภูมิภาค อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ สำหรับการทำงานเป็นรายกิจการ หรือรายอุตสาหกรรม เพื่อเป็น หลักประกันสำหรับคนทำงาน ที่ทำงานอยู่ในภูมิภาคและประเภทกิจการดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังมีระบบสวัสดิการในด้านเงินบำนาญซึ่งได้แก่ ระบบ ประกันเงินบำนาญสวัสดิการสำหรับลูกจ้าง ซึ่งระบบนี้ มีจุดประสงค์หลัก คือ เป็นเงิน บำนาญให้ลูกจ้างเก็บไว้ เมื่อยามชราภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นเงินที่ให้เมื่อลูกจ้างไม่สามารถ ทำงานได้ เนื่องจากเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ รวมทั้ง เป็นระบบที่ช่วยเหลือครอบครัว ของลูกจ้างที่เสียชีวิต ด้วยบริษัทเอกชนทุกแห่งจะต้องทำประกันนี้ โดยพนักงานทุกคนใน บริษัท จะต้องทำประกัน ยกเว้น ลูกจ้างชั่วคราวและลูกจ้างทำงานรายวัน ค่าประกันจะจ่าย โดยพิจารณาจากเงินเดือนของลูกจ้าง โดยลูกจ้างกับนายจ้างจะจ่ายค่าประกันคนละครึ่ง

---

¹วีรนุช วรพันธ์, “มาตรการทางกฎหมายในการจัดสวัสดิการและคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม: ศึกษากรณีอาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้าง,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2551), หน้า 45.

นอกเหนือจากการจ่ายเงินประกันสังคมที่สมาคมประกันสุขภาพแล้วจะต้องดำเนินเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกันสังคมที่สำนักงานประกันสังคม หากผู้ที่ไม่ได้ทำประกันสังคมนี้ จะต้องทำประกันในระบบเงินบำนาญของประชาชน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายคล้าย ๆ กัน คือระบบเงินบำนาญของประชาชน ระบบนี้ เป็นระบบที่ให้บำนาญพื้นฐานแก่ประชาชนทุกคนเพื่อเป็นหลักประกันรายได้ในกรณีชราภาพ พิการ หรือเสียชีวิต ประชากรของประเทศญี่ปุ่นที่มีอายุ 20-59 ปี รวมถึงคนต่างชาติด้วย จะต้องเข้าทำประกันระบบนี้เพิ่มเติมจากการทำระบบเงินประกันบำนาญประชาชนแล้ว ยังอาจจะทำประกันเงินบำนาญสวัสดิการของที่ทำงาน หรือเงินประกันบำนาญอื่น ๆ ร่วมด้วย ซึ่งประชาชนสามารถติดต่อได้ ณ ที่ว่าการอำเภอในท้องที่

สวัสดิการช่วยเหลือในการครองชีพ สวัสดิการประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือครอบครัว ที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ผู้ที่มีรายได้เลี้ยงครอบครัวบาทเจ็บ เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตลง ทำให้ครอบครัวขาดรายได้ที่จะมาจุนเจือ โดยภาครัฐจะเข้ามาให้ความช่วยเหลือขั้นต่ำที่สุด เพื่อที่จะให้ครอบครัวครองชีพอยู่ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการขอรับสวัสดิการช่วยเหลือ นั้น ก่อนที่จะมีสิทธิของสวัสดิการช่วยเหลือที่กล่าวมา สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องแสดงให้เห็นว่า แต่ละคนได้ใช้ความพยายามถึงที่สุดแล้วที่จะรักษาการครองชีพของครอบครัวซึ่งอยู่ในภาวะย่ำแย่ แต่ก็ไม่สามารถประคับประคองได้ รัฐจึงจะให้ความช่วยเหลือ (กฎหมายการสงเคราะห์ค่าครองชีพ) โดยผู้ที่สามารถจะยื่นขอสวัสดิการนี้ ได้แก่ พลเมืองชาวญี่ปุ่น ผู้ที่ถือวีซ่าอยู่อาศัยถาวร คนต่างชาติที่เป็นคู่สมรสของคนญี่ปุ่นและผู้ที่ได้รับอนุญาตพิเศษให้อยู่อาศัยถาวร โดยประเภทของการช่วยเหลือหรือสวัสดิการช่วยเหลือที่จะมีให้ นั้น มีให้ในหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความจำเป็นของผู้ขอ ซึ่งมีลักษณะต่อไปนี้

2.2.6.1 ความช่วยเหลือด้านการครองชีพช่วยเหลือด้านการเงินในการซื้อหาเครื่องอุปโภคประจำวัน

2.2.6.2 ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยช่วยเหลือด้านการเงินในการจ่ายค่าเช่า หรือค่าซ่อมแซมบ้านเรือนให้รักษาสภาพอยู่ได้

2.2.6.3 ความช่วยเหลือด้านการศึกษา ช่วยเหลือด้านการเงินในการจัดหาข้าวกลางวัน หรืออุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ (ความช่วยเหลือนี้จะให้เฉพาะการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น)

2.2.6.4 ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ช่วยเหลือด้านการเงินในค่ารักษาพยาบาล ค่าตรวจวินิจฉัยและค่ายาต่าง ๆ

2.2.6.5 ความช่วยเหลือด้านดูแลรักษาผู้ป่วย คนชรา ช่วยเหลือด้านการเงินในการใช้บริการการดูแลรักษาผู้ป่วยหรือคนชรา

2.2.6.6 ความช่วยเหลือชั่วคราว ช่วยเหลือด้านการเงิน ในกรณีที่ต้องการเป็นพิเศษซึ่งจะให้ความช่วยเหลือภายในระยะเวลาและจำนวนเงินที่กำหนดไว้เท่านั้น

2.2.6.7 ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ยกเว้น ค่าธรรมเนียมพื้นฐาน เช่น ค่าน้ำ ค่าประกันภัยในการจราจร เป็นต้น

3. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการประกันสังคม ฉบับที่ 102

อนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 (Convention No. 102 Concerning Social Security (Minimum Standards), 1952) ที่ประชุมใหญ่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งคณะประศาสน์การของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ ได้จัดให้มีขึ้น ณ นครเจนีวา โดยได้ประชุมกันในสมัยประชุมที่สามสิบห้า เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1952 โดยได้ตัดสินใจรับข้อเสนอบางประการเกี่ยวกับมาตรฐานขั้นต่ำของการประกันสังคม ซึ่งรวมอยู่ในเรื่องที่ห้าของระเบียบวาระการประชุม และโดยได้กำหนดให้ข้อเสนอเหล่านี้อยู่ในรูปของอนุสัญญาระหว่างประเทศ จึงได้รับรองอนุสัญญาต่อไปนี้ ซึ่งเรียกว่า อนุสัญญาว่าด้วยประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1952 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ บุคคลที่จะได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญา 102 นี้ จะได้แก่ ประชาชนหรือลูกจ้างตามที่ระบุรวมไปถึงภรรยา และบุตรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นจำนวน 2 คน การจัดเก็บเงินสมทบจากลูกจ้างรวมแล้ว จะต้องไม่เกิน 50

เปอร์เซ็นต์ของเงินกองทุนทั้งหมด ที่จะนำมาจ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้าง ภรรยา และบุตร ประโยชน์ทดแทนที่อยู่ภายใต้สัญญา มีทั้งหมด 9 ประเภท ดังนี้¹

3.1 ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย

3.1.1 การรักษาพยาบาล: อย่างน้อยจะได้รับ

3.1.1.1 การรักษาดูแลโดยแพทย์ทั่วไปรวมถึงการตรวจเยี่ยมอาการที่บ้าน

3.1.1.2 การรักษาดูแลโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทั้งกรณีผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน

3.1.1.3 การรักษาดูแลโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่สามารถจัดหาได้ นอกโรงพยาบาล

3.1.1.4 เวชภัณฑ์ที่จำเป็น ตามที่ระบุโดยอายุรแพทย์หรือแพทย์ที่มี คุณสมบัติอื่น ๆ

3.1.1.5 การพักรักษาตัวใน โรงพยาบาลในกรณีที่เป็น

3.1.1.6 ระยะเวลาการเข้ารับการรักษาพยาบาลสูงสุดไม่เกิน 26 สัปดาห์ สำหรับการเจ็บป่วยแต่ละครั้ง

3.1.2 เงินทดแทนการขาดรายได้

3.1.2.1 อัตราเงินทดแทนอย่างต่ำ 45 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้างแรงงานชาย

3.1.2.2 จ่ายให้ในกรณีเจ็บป่วยเกิน 3 วันขึ้นไป แต่ไม่เกิน 26 สัปดาห์ (182 วัน)

3.1.3 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

3.1.3.1 ผู้ประกันตน

3.1.3.2 ภรรยา

3.1.3.3 บุตร 2 คน

---

¹จตุพร โคว์อาศัย, “มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพผู้ด้อยโอกาสทางสังคม: กรณีศึกษาผู้ประกอบการอาชีพอิสระเก็บของเก่าขาย,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2548), หน้า 11-12.

3.2 ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

3.2.1 การรักษาพยาบาล: อย่างน้อยจะได้รับ

3.2.1.1 การรักษาดูแลในช่วงก่อนคลอดขณะคลอดและหลังคลอด โดย
 อายุรแพทย์หรือผดุงครรภ์ที่มีคุณสมบัติ

3.2.1.2 การพักรักษาตัวในโรงพยาบาลในกรณีที่ทำจำเป็น

3.2.2 เงินทดแทนการขาดรายได้

3.2.2.1 อัตราเฉลี่ยอย่างต่ำ 45 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้างแรงงานชาย

3.2.2.2 จ่ายตามระยะเวลาที่ลาคลอด หรือจ่ายเป็นรายงวดแต่ต้องไม่เกิน
 12 สัปดาห์ (84 วัน)

3.2.3 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน เป็นผู้ประกันตนหญิง

3.3 ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ

3.3.1 บำนาญกรณีทุพพลภาพ

(1) อัตราบำนาญเฉลี่ยอย่างต่ำ 40 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้างแรงงานชาย

(2) ผู้มีสิทธิได้รับบำนาญจะต้องมีคุณสมบัติเกี่ยวกับระยะเวลาการเกิด
 สิทธิครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

(3) หากบำนาญขึ้นอยู่กับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ ผู้ที่จ่ายเงินสมทบ
 มาแล้ว 5 ปี ขึ้นไปจะต้องได้รับบำนาญลดส่วน

(4) จะได้รับประโยชน์ทดแทนตลอดช่วงระยะเวลาที่ทุพพลภาพ หรือ
 จนกระทั่งมีสิทธิได้รับบำนาญชราภาพ

3.3.2 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

3.3.2.1 ผู้ประกันตน

3.3.2.2 ภรรยา

3.3.2.3 บุตร 2 คน

3.4 ประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

ไม่มีข้อเสนอกำหนดไว้ในอนุสัญญา 102

3.5 ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

3.5.1 บำนาญชราภาพ

3.5.1.1 อัตราบำนาญเฉลี่ยอย่างต่ำ 40 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ครั้งสุดท้าย

3.5.1.2 จ่ายเป็นรายงวด ตลอดชีวิต

3.5.1.3 ผู้มีสิทธิได้รับบำนาญจะต้องมีคุณสมบัติเกี่ยวกับระยะเวลาการเกิดสิทธิครบถ้วนตามที่กฎระเบียบกำหนด

3.5.1.4 หากบำนาญขึ้นอยู่กับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ ผู้ที่จ่ายเงินสมทบมาแล้ว 15 ปีขึ้นไป จะต้องได้รับบำนาญลดส่วน

3.5.2 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

3.5.2.1 ผู้ประกันตน

3.5.2.2 ภรรยาที่อยู่ในวัยรับเงินบำนาญ

3.6 ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์ครอบครัว

3.6.1 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ต้องมีคุณสมบัติเกี่ยวกับระยะเวลาการเกิดสิทธิครบถ้วนตามที่กำหนด

3.6.2 ประโยชน์ทดแทนที่ได้รับ คือ

3.6.2.1 เงินช่วยเหลือบุตรเป็นรายงวดเป็นมูลค่า 3% ของค่าจ้างคูณด้วยจำนวนบุตร

3.6.2.2 ประโยชน์ทดแทนในรูปของอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย วันหยุด หรือการช่วยงานในบ้าน

3.7 ประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

3.7.1 ประโยชน์ทดแทนจ่ายเป็นรายงวดในอัตรา 45 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้างแรงงานชาย

3.7.2 ประโยชน์ทดแทนได้รับตลอดช่วงระยะเวลาที่ว่างงาน แต่ไม่เกิน 13 สัปดาห์ (91 วัน) ในช่วงระยะเวลา 12 เดือน

3.7.3 ผู้ประกันตนจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ในช่วง 7 วันแรกที่รอการเกิดสิทธิ

3.7.4 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

3.7.4.1 ผู้ประกันตน

3.7.4.2 ภรรยา

3.7.4.3 บุตร 2 คน

3.8 ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์ผู้อยู่ในอุปการะ

3.8.1 ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นรายงวดในอัตรา 40 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้าง

3.8.2 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ต้องมีคุณสมบัติเกี่ยวกับระยะเวลาการเกิดสิทธิครบถ้วนตามกฎระเบียบที่กำหนด

3.8.3 หากประโยชน์ทดแทนขึ้นอยู่กับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ ผู้ที่จ่ายเงินสมทบมาแล้ว 5 ปี จะมีสิทธิได้รับบำนาญลดส่วน

3.8.4 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

3.8.4.1 ภรรยาหม้าย

3.8.4.2 บุตร 2 คน

3.9 ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายจากการทำงาน

3.9.1 การรักษาพยาบาล

3.9.1.1 การรักษาดูแลโดยแพทย์ทั่วไป และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน รวมถึงการตรวจเยี่ยมอาการที่บ้าน

3.9.1.2 บริการทันตกรรม

3.9.1.3 การดูแลโดยพยาบาลที่บ้าน ที่โรงพยาบาล หรือสถานพยาบาล

อื่น

3.9.1.4 การพักผ่อนในโรงพยาบาล สถานพักผ่อน สถานพักรักษาตัว สำหรับคนไข้ หรือในสถานพยาบาลอื่น ๆ

3.9.1.5 อุปกรณ์ทางด้านทันตกรรม เวชภัณฑ์การรักษาพยาบาล และ การผ่าตัด รวมทั้งอวัยวะเทียม อุปกรณ์ซ่อม และแว่นสายตา

3.9.1.6 การดูแลโดยบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งทำงานร่วมกับบุคลากร ทางการแพทย์ ภายใต้การควบคุมดูแลของแพทย์ หรือทันตแพทย์

3.9.2 เงินทดแทนการขาดรายได้

3.9.2.1 จ่ายเป็นรายงวด ตามอัตราดังนี้

1) กรณีไร้สมรรถภาพในการทำงาน (ถาวร) ได้รับ 50 เปอร์เซ็นต์ ของค่าจ้างแรงงานชาย

2) กรณีทุพพลภาพบางส่วนได้รับ 50 เปอร์เซ็นต์ของค่าจ้าง แรงงานชาย

3) กรณีเป็นผู้อยู่ในความอุปการะได้รับ 40 เปอร์เซ็นต์ของ ค่าแรงงานชาย

3.9.2.2 ผู้ประกันตนอาจได้รับเงินก้อนในกรณีที่

1) สูญเสียความสามารถในการทำงานเพียงเล็กน้อย

2) เจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ประกันตนสามารถนำเงินก้อนไปใช้ได้

อย่างเหมาะสม

3.9.3 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

3.9.3.1 ผู้ประกันตน

3.9.3.2 ภรรยา

3.9.3.3 บุตร 2 คน